voorstel

Zwolle

Raadsbrief

Datum 16 september 2025

Onderwerp Startnotitie Groengasinstallatie Hessenpoort
Versienummer 1

Portefeuillehouder Arjan Spaans

Samenvatting
Gemeente Zwolle werkt hard aan de energietransitie. Voor het energiesysteem is een evenwichtige en flexibele energiemix nodig. Productie van groen gas draagt daaraan bij. Locaties om groen gas te produceren zijn schaars. Gemeente Zwolle heeft een locatie nabij Hessenpoort beschikbaar waar het kansrijk lijkt om een grootschalige groengasinstallatie te ontwikkelen. Het project draagt bij aan de klimaatdoelstellingen en de energietransitie door een duurzaam alternatief voor aardgas te bieden. Uit verkennend onderzoek blijkt dat er voldoende interesse is van marktpartijen en dat de beoogde locatie bij Hessenpoort geschikt is..

Om tot de ontwikkeling van een grootschalige groengasinstallatie nabij bedrijventerrein Hessenpoort te komen, voeren we op basis van de in mei 2025 door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunten, een haalbaarheidsonderzoek uit. Daarvoor heeft het college een startnotitie vastgesteld (conform de routekaart locatieontwikkelingen).

In de haalbaarheidsfase onderzoeken we de ruimtelijke haalbaarheid (Ruimtelijk Ontwikkel Plan) en de financieel-juridische haalbaarheid (aanbestedingsprocedure).

Bijlagen
1. Startnotitie Groengasinstallatie Hessenpoort

Openbaarheid
☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
- De Startnotitie Groengasinstallatie Hessenpoort

Datum 16 september 2025

Inleiding
Gemeente Zwolle werkt hard aan de energietransitie, gebouwen worden aardgasvrij gemaakt, we wekken steeds meer duurzame elektriciteit op en mobiliteit wordt geëlektrificeerd. Voor een duurzaam energiesysteem is een evenwichtige en flexibele energiemix nodig. Productie van groen gas draagt daaraan bij door het in te zetten voor verwarming van (monumentale panden in) de binnenstad en proceswarmte van de industrie. Groen gas is een duurzaam alternatief voor aardgas en leidt tot een vermindering van CO2 uitstoot. Locaties om groen gas te produceren zijn schaars. Uit een verkennend onderzoek dat is uitgevoerd door provincie Overijssel (2019-2022), in nauwe samenwerking met regiogemeenten, is naar voren gekomen dat gemeente Zwolle bij Hessenpoort een passende locatie beschikbaar heeft om grootschalig groen gas te produceren. De gemeente Zwolle is eigenaar van deze locatie.

Door provincie Overijssel en gemeente Zwolle is onderzocht of er marktpartijen geïnteresseerd zijn in een dergelijke ontwikkeling. Uit deze marktverkenning blijkt dat deze interesse er is. Door de invoering van de bijmengverplichting door het Rijk is de vraag naar productielocaties des te groter geworden. Ook is onderzocht hoe lokaal geproduceerd groen gas ingezet kan worden voor de lokale warmtetransitie.

Er is een verkenning uitgevoerd naar een juridisch instrument waarmee de door de gemeente Zwolle beoogde uitgangspunten vormgegeven kunnen worden. Het op de markt brengen van een concessieovereenkomst maakt het naar verwachting mogelijk om vorm te geven aan de uitgangspunten, zoals lokale inzet van garanties van oorsprong[1] (GVO's). Hieruit komt naar voren dat hier via een concessie vorm aan gegeven kan worden omdat we met deze vorm als gemeente voorwaarden kunnen stellen, zoals lokale inzet van GVO's.

In de afgelopen periode zijn de volgende stappen doorlopen:
- Verkennend onderzoek door provincie Overijssel | 2019-2022
- Werkbezoek grootschalige groengasinstallatie op bedrijventerrein Europark in Coevorden | november 2024
- Rondetafelgesprek gemeenteraad met experts over grootschalige opwek van groen gas op basis van mestvergisting en/of co-vergisting | januari 2025
- Vaststelling uitgangspunten door de gemeenteraad t.b.v. haalbaarheidsonderzoek | mei 2025

Doel van deze raadsbrief is het informeren van de gemeenteraad over de vastgestelde startnotitie voor dit project. In deze startnotitie zijn de door de raad vastgestelde uitgangspunten uitgewerkt en is de input uit de oriëntatie en verkenningsfase verwerkt. Tevens is in de startnotitie inzichtelijk gemaakt welk proces doorlopen wordt om tot een aanbesteding- en ontwikkelstrategie en het opstellen van een Ruimtelijk Ontwikkeling Plan te komen. Op basis van het haalbaarheidsonderzoek kan een go / no-go beslissing genomen worden waarmee een vervolgfase (ontwikkelfase) kan worden gestart.

Kader
Het produceren van groen gas als alternatief voor aardgas is een belangrijk onderdeel van de energietransitie. Op zowel landelijk, regionaal als lokaal niveau wordt ingezet op het produceren van groen gas.

[1] Garanties van Oorsprong

Datum 16 september 2025

Het volgende beleid is kaderstellend voor het realiseren van een groengasinstallatie:

- Routekaart Groen Gas Rijksoverheid
- Standpunt Groen Gas, VNG (januari 2025)
- Ambitiedocument 'Zwolle geeft je Energie' (2017) en het Plan van Aanpak Energietransitie 2018-2022
- In het coalitieakkoord "Samen voor een waarde(n)volle toekomst 2022-2025" is de ambitie uitgesproken om Zwolle in 2040 klimaatneutraal te laten zijn.
- In de Transitievisie Warmte (2020) is duurzaam gas benoemd als mogelijke warmteoplossing voor de binnenstad, dit krijgt een doorvertaling naar het Warmteprogramma en bijbehorende bronnenstrategie waar aan gewerkt wordt.
- In de Omgevingsvisie 'Mijn Zwolle van morgen' is opgenomen dat *gemeente Zwolle samen met de provincie onderzoekt of er in de nabijheid van het bestaande energiecluster nabij Hessenpoort een locatie kan worden gerealiseerd voor groengasproductie.*
- Het verkennen van de mogelijkheden voor een pilotproject locatieontwikkeling grootschalige mestvergisting op Hessenpoort
- Masterplan Toekomstbestendige bedrijventerreinen Zwolle
- Energiecluster Hessenpoort. Op en nabij Hessenpoort zijn diverse energie ontwikkelingen geclusterd waarmee een mix aan energiebronnen in samenhang met elkaar worden ontwikkeld. Hierover is de raad in september 2021 geïnformeerd met een informatiebrief.
- Raadsbrief over de conclusies van de verkenningsfase naar een grootschalige groengasinstallatie binnen Zwolle.
- Rondetafelgesprek over grootschalige mestvergister gemeente Zwolle - Verslag ronde tafelgesprek
- Besluit gemeenteraad over de te hanteren uitgangspunten – Raadsbesluit Haalbaarheidsonderzoek en uitgangspunten groengasinstallatie

Kernboodschap

Het college van B&W van de gemeente Zwolle heeft een startnotitie voor de haalbaarheidsfase voor de groengasinstallatie vastgesteld. Met het vaststellen van de startnotitie is het vertrekpunt bepaald voor het haalbaarheidsonderzoek voor de ontwikkeling en realisatie van een groengasinstallatie bij Hessenpoort. Op basis van het haalbaarheidsonderzoek kan een go / no-go beslissing genomen worden waarmee een vervolgfase kan worden gestart (ontwikkelfase).

Toelichting

1.1. Startnotitie geeft inzicht in aanpak volgens routekaart Locatieontwikkeling

Voor dit project hanteren we de projectmatige aanpak conform de Routekaart locatieontwikkelingen. De gemeenteraad heeft in de vorige fase de nodige uitgangspunten vastgesteld en hier per amendement twee uitgangspunten aan toegevoegd. De Startnotitie vormt het vertrekpunt voor de haalbaarheidsfase. In onze aanpak combineren wij het opstellen van een Ruimtelijk Ontwikkel Plan, met het opstellen van een aanbesteding- en ontwikkelstrategie en de daarbij behorende documenten. Daarmee zetten we parallel de nodige stappen zodat we als uitkomst van de haalbaarheidsfase zicht hebben op de ruimtelijke haalbaarheid én de financieel-juridische haalbaarheid.

De startnotitie bevat twee delen. In deel 1 zijn de aanleiding, opgave, scope, beleid en planproces van het project beschreven. In deel 2 is een uitwerking van de door de raad vastgestelde uitgangspunten voor het realiseren van een grootschalige groengasinstallatie beschreven.

1.2. Startnotitie geeft inzicht in het gebruik van juridische instrumenten

Na vaststelling van de uitgangspunten in mei 2025, zijn deze verder uitgewerkt. In de Startnotitie is per uitgangspunt uiteengezet wat er onder wordt verstaan en hoe dit een doorvertaling kan krijgen in de aanbestedingsstrategie voor de concessie (onder andere via een marktconsultatie). Deze aanpak is juridisch houdbaar en realistisch. Het komen tot het op de markt brengen van een concessieovereenkomst vraagt nog verdere uitwerking in een aanbestedingsleidraad en aanvullende documenten.

1.3. Startnotitie geeft houvast om regie te voeren over een complexe ontwikkeling

De complexiteit van het project is groot. Wij vinden het belangrijk een aantal aandachtspunten te noemen die de complexiteit laten zien en in onze aanpak extra aandacht krijgen. Dit zijn de volgende:

- In de haalbaarheidsfase onderzoeken wij de aspecten rond externe veiligheid vanwege de ligging van de locatie in de nabijheid van de spoorlijn Zwolle-Meppel. Uit een eerste inventarisatie door de Veiligheidsregio is geconcludeerd dat dit op dit moment niet leidt tot twijfels over de haalbaarheid.
- Voor de realisatie en exploitatie is een netaansluiting en aansluitingscontract nodig. In de haalbaarheidsfase onderzoeken we eventuele financiële bijdrage vanuit de provincie en het eventueel eerder realiseren van een netaansluiting door via de prioriteringslijst van de ACM (Autoriteit Consument & Markt) voorrang te krijgen op de wachtlijst of door een rechtstreekse kabel te realiseren naar een windmolen, batterijopslag of de Smart Energy Hub.
- De impact van het huidige of het nieuw te bepalen stikstofbeleid op landelijk niveau op nieuwe ruimtelijke projecten is op dit moment onbekend. Dit vormt mogelijk een risico voor het project omdat er mogelijk geen natuurvergunning kan worden verkregen. In de haalbaarheidsfase onderzoeken we de eventuele stikstofaspecten van deze ontwikkeling.
- Voor de realisatie en exploitatie van een grootschalige groengasinstallatie is een marktpartij nodig die deze rol op zich wil nemen. Het stellen van eisen en voorwaarden aan de ‘input’ en ‘output’ van de installatie door gemeente Zwolle kan effect hebben op de financiële haalbaarheid en uitvoerbaarheid voor de marktpartij. In de haalbaarheidsfase voeren wij een marktconsulatie uit waarmee wij meer inzicht krijgen in de visie van marktpartijen op de aanbestedingseisen die we willen stellen.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

Met betrekking tot het draagvlak en de participatie rond de ontwikkeling van de groengasinstallatie, is het relevant te weten dat de locatie die is voorzien, een plek is waar de minste overlast te verwachten is. De locatie ligt tegen bedrijventerrein Hessenpoort, nabij de locatie van de ROVA. De locatie is goed bereikbaar. De locatie ligt relatief ver af van omwonenden.

Gedurende de haalbaarheidsfase blijven wij – net als in voorgaande fase – omliggende gemeenten, provincie, ondernemersvereniging Hessenpoort, streekvereniging de Marsen, Coöperatie duurzaam Tolhuislanden en geïnteresseerde (markt)partijen informeren over de stappen die wij zetten. Daarmee zijn zij in de gelegenheid kennis te nemen van de voortgang van deze ontwikkeling.
Vanuit ondernemers is aandacht gevraagd voor de verkeerseffecten en stankeffecten van een dergelijke installatie.

Datum 16 september 2025

In de startnotitie werken wij uit op welke wijze wij invulling geven aan de participatie met de stakeholders. Verder informeren wij omwonenden van deze locatie gedurende het proces over de stappen die wij zetten. Voor dit geheel gebruiken we de participatieaanpak Hanza van Zwolle.

Communicatie

De betrokkenen, omwonenden en geïnteresseerde partijen zijn op de hoogte gebracht van het collegebesluit. In het kader van de marktconsultatie communiceren wij gericht over het project met marktpartijen. In het kader van de verschillende ruimtelijke onderzoeken communiceren wij gericht met ondernemers op Hessenpoort en omwonenden.

Financiën

Voor het doorlopen van de haalbaarheidsfase (ruimtelijk en aanbesteding technisch) heeft de gemeenteraad via de begroting 2025 budget beschikbaar gesteld binnen het programma Energietransitie – Grootschalige Opwek energie (ter hoogte van €203.000,-). De provincie Overijssel heeft ook een financiële bijdrage toegezegd. Dit voorstel heeft verder geen financiële gevolgen.

Omdat de gemeente grondeigenaar is, worden de voorbereidings- en ontwikkelkosten vanuit de eigen grondpositie bekostigd. Bij doorgang van de ontwikkeling zal de grondpositie worden ingebracht tegen boekwaarde. De kosten worden vervolgens terugverdiend via de gronduitgifte en de concessieovereenkomst. In hoeverre alle kosten gedekt kunnen gaan worden door de concessieopbrengst, is onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek.

Risico's

De risico's met betrekking tot vaststelling van de startnotitie, beperken zich tot het risico dat onderzoek uitwijst dat het project op basis van de gestelde uitgangspunten niet haalbaar is. Daarmee zijn de kosten voor het haalbaarheidsonderzoek niet te dekken door te verwachten inkomsten. Wanneer dit risico optreedt leggen wij dit voor aan de gemeenteraad om tot een andere strategie te komen, of tot aanpassing van de uitgangspunten of tot aanpassing van de scope van het project.

Vervolg

Het besluit van de gemeenteraad om de haalbaarheid te onderzoeken, op basis van de genoemde uitgangspunten – mei 2025 – is als kader gehanteerd voor de startnotitie. Op basis van de uitkomsten van de haalbaarheidsfase volgt er opnieuw een go / no-go besluit waarmee we al dan niet vervolg geven aan de ontwikkelfase voor dit project. Daarvoor worden aanbesteding- en ontwikkelstrategie aan college en het ruimtelijk ontwikkelplan aan de gemeenteraad voorgelegd ter besluitvorming.

In grote lijnen ziet de planning er als volgt uit:

Haalbaarheidsfase	**Gereed:**
Vaststellen Startnotitie	afgerond
Markconsultatie t.b.v. uitgangspunten aanbesteding concessie	kwartaal 4 2025
Vaststelling ruimtelijk ontwikkelplan incl. onderzoeken	kwartaal 2 2026
Aanbestedingsprocedure doorlopen – gunning concessie	kwartaal 4 2026
Ontwikkelfase	ntb

Datum 16 september 2025

Openbaarheid
De inhoud van dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer